

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemaj nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 133.

V Ljubljani, v torek 12. junija 1888.

Letnik XVI.

Davek od žganja.

III.

Desnica državnega zbora je prekoračila rubikon, ministerstvo je zmagalo, akoravno le z nezadostno večino glasov. Liberalci so razjarjeni, ker niso prišli na krmilo, in njihova glasila so sipala psovke na vlado in desnico. Tako je pisala po bitki „N. Fr. Pr.“: „Le s skrajno silo se je ministerstvo grofa Taaffeja obvarovalo propada. Poslanci, ki so se vdeležili seje, poročajo o čudnem vtisu, ki so ga povzročevali dogodki v zbornici. Kar se sicer tiho dogaja izven zbornice, to je kalilo in zorelo pred očmi. Pogajanja s posameznimi strankami, obljube, posvetovanja, odhod antisemitov in trentinskega kluba — to vse se je vršilo pred očmi liberalnih poslancev. Zgodovina te težavne zmage nad nemško manjšino je prorez političnega položaja.“

Ti vzdihni le dokazujejo, da je poboj zadel levico, ki ga je snovala Taaffejevemu ministerstvu. In pogajanja s posameznimi strankami! To ravno boli levičarje, ker so se razbila njihova pogajanja s Poljaki.

Naravno je, da so tudi madjarski listi bičali levičarje. Tako je pisal „Pester Lloyd“:

„Ko bi bila levica na krmilu, gotovo bi navetovala to postavo, katero je sedaj tako srdito pobijala. S tem ne rečemo, da bi bila vsako vrsto in vsako besedo tako naredila, kakor gosp. Dunajevski in Tisza, pa v bistvu bilo bi isto. V teh razmerah ima opozicija levice proti postavi značaj — ne-realnosti. Ne moremo verjeti njeni gorečnosti in npravni jezi. G. dr. Kronawetter sicer pošteno misli s svojo gorečnostjo, ker stoji na socialno-demokratskem stališču. Pod njegovo zastavo noče zmagati „zgodovinska levica“, prava buržoazijska stranka v Avstriji. Kar je govoril proti postavi, nima prepričevalnega značaja.“

Da je bistra glava, kakor je g. Plener, hitro zasledil pomanjkljivosti, katere pa ima vsaka davčna postava, ni čudno. Ker pa je imel toliko poguma, da je tekom zasedanja zagovarjal fiskalizem, gotovo se bo na tistem veselil, ako bo žganjarska postava državi donasala mnogo milijonov.“

„Politik“ je ostro ožigosala Mladočehe. Glasilo Staročehov povdarja dolžnost vsakega češkega poslance, da se uresniči sladorna postava, ki je prevelike važnosti za sladorno industrijo, poljedelstvo in izdelovanje strojev. Brez propinacijske odškodnine bi postava propala, in brez te postave o žganji bi ne bilo sladorne postave. Ko bi postava propala, odstopilo bi ministerstvo ali pa bi bil razpuščen državni zbor. Toda češki radikali bi prezrli gospodarske in politične koristi češkega naroda ter se s centralisti zvezali proti avtonomistom. To je sramotna ideja, in javno mnenje bo obsodilo te Herostrate. Davek od žganja je torej določen. Pred štirimi meseci je finančni minister predložil državnemu zboru načrt žganjarske postave, in v tem času je zbornica rešila težavno in častno nalogo ter pospešila finančni razvoj države. Nasproti je tudi vlada pokazala, da skrbi za državne koristi. Vnauji položaj zahteva močno armado, in država bi bila v vedno večjih denarnih zadregah, ko bi si ne odprla s to postavo novega vira dohodkom. Ko se bo polegla strast, spoznali bodo tudi oni krogi, ki so sedaj proti žganjarski postavi, da je bila vsa opozicija levičarjev le pri-

siljena, ker so že sami pred osmimi leti zahtevali enako postavo.

Sodbe o dolžnostih in pravicah opozicije so lahko različne, toda to se ne more tajiti, da si je levica v tem vprašanju podpisala slabo spričevalo o svoji državniški previdnosti.

O določbah nove postave nam je še dostaviti, da izvozne „bonifikacije“ niso več prikrite, marveč bo država plačevala po novi postavi 5 gld. od hektolitra absolutnega alkohola, vendar skupni znesek premij ne sme presežati 1 milijona gld. na leto. Izvozniki dobivali bodo nagrade po 2-5 gld. od hektolitra na roko, kedar odpošljejo blago čez mejo, ostalino pa koncem obratne dōbe. Ko bi se pri izvozniki izdalo nad 1 milijon, vrniti bodo morali exporterji dotično svoto v državno blagajnico. Male žganjarne, ki kuhajo žganje iz vina, vinskih drožij, sadja, jagod itd., bodo se pavšalovale ali odkupovale, kakor doslej, toda davčna mera ne bo 11 gld., marveč 35 gld. Na slabšem bodo žganjarne, ki kuhajo žganje iz močnatih tvarin, žita, krompirja, itd. Takih žganjaren pa pri nas ni mnogo, pač pa so na Ogerskem.

Govor poslanca dr. Poklukarja

v državnem zboru dné 17. maja 1888.

(Dalje.)

Isto smem trditi gledé dohodkov oziroma uprave rudnika v Idriji, o čemur čestiti gospodje najdete podrobnosti v poročilu, iz katerega nekaj posnamem. Tudi v tem poročilu se razvidijo višji dohodki rudnika, in lansko leto imel sem priliko, da sem se osebno prepričal, kako se tukaj uporablja vsaka nova iznajdba in vsak napredek, in da je tudi postopanje z rudokopi človekoljubno. Nj. ekscelenciji moram se v imenu svojih volilcev zahvaliti za ono, kar čitam na strani 596, da se je delalcem zvišala plača za 15 do 30 odstotkov. (Dobro! na desnici.)

Po teh splošnih opazkah hočem, ker je moja dolžnost, nadrobneje govoriti o razmerah dežele, ki me je tú sem poslala. Gospodarska vprašanja se ne morejo drugače razpravljati, kakor da natančno razloži razmere svoje okolice, kdor jih pozna, in ono povdarja, za kar upa pomoči in zboljšanja. S tega stališča se moram strinjati s stvarnimi razpravami g. predgovornika. Sicer pa smem trditi, dasi smo na Kranjskem razdeljeni v politične stranke, vendar smo popolnoma edini v gospodarskih vprašanjih, in mogoče je to vzrok, da smo odstranili nekatera težka bremena, ki so nas trla do vrejenja zemljišnega davka. V kmetijski družbi se prav dobro sporazumijo nasprotne si stranke, in o stvareh razpravljajo stvarno. Želel bi, da bi to bilo po vsi državi na korist poljedelstvu. (Dobro! na desnici.)

Če preidem na posamezne gospodarske razmere na Kranjskem, smem se sklicevati na to, da so večini gospodov znane zemljepisne oziroma krajevne razmere dežele. Mnogo gospodov se je gotovo že z železnico vozilo skozi deželo. Od Zidanega Mosta do Divače vidi se velik del dežele in človek dobi vtis o deželi. Imamo od Podkorena na koroški meji doli do Jesenic na hrvaški meji Savo, katere struga, kjer je širša, je bila v dolgem teku v stoletjih in stoletjih zasuta. Tako n. pr. najdemo blizu Kranja do Zaloga, kjer se struga stisne, skoraj brez presledka veliko pečeno polje z rodovitno zemljo, ki je komaj slab pedenj debela. Na drugi strani imamo

veliko gorovje. Skoraj ves okraj radovljiški, ložki, kočevski in velik del krškega in črnomaljskega so v visokih gorah ali pa je kraško gorovje, kakor od Postojine do Kulpe.

Druga vrsta naše zemlje je v nevarnosti povodenj ali je močvirje, in to povzročuje deželi težavna in draga gospodarska dela.

Spomnim gospōdo najprvo na veliko ljubljansko barje, na nižave pri Planini, Cirknici, Loži, Račni, Ribnici, Dobropolji in na spodnjo krško dolino, da imate podobo o velikih gospodarskih nalogah, katere moramo izvršiti. To sem hotel v obče omeniti.

Če preidem na posamezne stroke, o katerih hočem pri tej priliki visokemu ministerstvu razložiti svoje želje, pričnem najprvo s poukom.

Tudi tukaj sem prepričan, da govorim v smislu vseh tovarišev iz dežele, ker so sklepi deželnega zbora, ki isto povedó, če se zahvalim visoki vladi za podporo, ki jo je sedanje poljedelsko ministerstvo dovolilo za ustanovitev in vzdrževanje sadjarske in vinorejske šole na Slapu in pozneje za ustanovitev vinorejske in sadjarske šole na Grmu pri Novem Mestu. (Dobro! Dobro! na desnici.) Želim, da bi visoko poljedelsko ministerstvo v enaki meri podpiralo tudi v prihodnje, in da bi v zvezi z vinorejsko šolo proti trtni uši porabila vse pripomočke, ki so sedaj znani kot najboljši.

Predavanja potovalnega učitelja po deželi ljudstvo z veseljem pozdravlja, in kar je po mojih mislih največja prednost delavnosti potovalnega učitelja, je nadzorovanje šolskih vrtov v posameznih delih dežele. Delavnost za sadjarstvo je šele v povojih in vendar rodi najboljši sad; in ker se morajo šolski vrtovi ravno učiteljem izročiti in imajo le tedaj vspeh, ako razumejo sadjarstvo, preidem takoj na veliko važnost vprašanja o sadjarstvu na učiteljskih pripravnicah. V zadnjem času so se razmere na ljubljanski pripravnici v tem oziru izboljšale; želim pa, da bi se Nj. ekscelencija gospod poljedelski minister gledé na to dogovoril z gospodom naučnim ministrom in obračal največjo pozornost na predmet pri učiteljskih pripravnicah.

Zagotovim Vas, gospōda moja, in oni, ki so potovali po deželi, gotovo so se prepričali, da jedna sama oseba v občini more z gorke besedo, dobrim vzgledom, s poukom o ravnanju sadnih dreves več storiti za sadjarstvo, nego sto najlepših in najbolje pisanih knjig ali časnikov. (Prav res! na desnici.) Po skupnem trudu visoke vlade, deželnega zastopa in občin moremo morda kedaj z našim sadjarstvom priti tako daleč, da bodo tudi naše ceste obsajene s sadnim drevjem, kar bo zvišalo lepoto kraja, in kar je prvo, brez posebnih troškov, tudi dohodke.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. junija.

Notranje dežele.

Predvčerajšnjim ob 12. uri popoldne je sprejel cesar obestranski delegaciji. V imenu avstrijske delegacije je nagovoril Nj. Veličanstvo predsednik dr. Smolka, v imenu ogerske pa grof Ludovik Tisza. Cesar se je v svojem odgovoru spominjal ranjega nemškega cesarja ter izrazil svoje zadoščenje, da so isto takó prijateljske tudi razmere nasproti sedanjemu cesarju Frideriku. Odnosaji med Avstrijo in inozemskimi velesilami so povoljni, toda vzlic temu zahteva

splošnji položaj, da Avstrija ne zaostane za drugimi državami glede orožne sile. Stroški za upravo Bosne in Hercegovine pokrili se bodo tudi to leto z dohodki teh dežel.

Gospodska zbornica je imela večeraj sejo, pri koji se je posvetovala o novem zakonu glede davka od žganih pijač in o najnovejših predlogah glede železnic. Nasvėti komisij so predlagali, da se sprejmejo vse točke nepremenjene.

Minolo nedeljo je otvoril **tržaško vinsko razstavo** v „Polytheama Rosetti“ cesarski namestnik baron Pretis v navzočnosti mnogih civilnih in vojaških dostojanstvenikov. Vdeležba razstave je živahna. Razstavili so vinske pridelke tudi mnogi Hrvatje, mej kojimi se posebno odlikuje s svojim blagom grof Drašković iz Bisaga.

Msgr. Greuter, eden največjih mož državnozbornice, je v novič zbolel. V soboto podelil mu je papež brzojavnim potom svoj blagoslov.

Protižidovsko gibanje na Dunaji narašča z vsakim dnem. To so pokazale občinske volitve v Währingu, kjer so prodrli antisemitski kandidati.

Obravnava o pritožbi ničnosti, koju je vložil **Schönerer** pri najvišjem sodnem dvoru zoper obsodbo, da je kriv hudodelstva javne silovitosti, vršila se bo dné 27. t. m.

Vnanje države.

„Grazdanin“ je izvedel iz zanesljivega vira, da je nameravala **srbska** kraljica Natalija povrniti se v Srbijo vsled mnogobrojnih prošelj srbskih odličnih domoljubov, toda inozemski vpliv jo je pregovoril, da je zopet zavrgla ta sklep. Kraljico je posebno prestrašila pretnja, da jej bo kralj vzel prestolonaslednika.

Bolgarska vlada se je obrnila do ogerskega naučnega ministra, naj jej dá 20 okrajnih zdravnikov z mesečno plačo 400 frankov na razpolaganje. Ministerstvo je ustreglo tej želji ter dalo nabiti dotični razglas po vseh ogerskih vseučiliščih.

Več **rumunskih** listov zatrjuje, da bo ruski poslanik Hitrovo v kratkem šel na odpust, s kojega se ne bo več vrnil na svoje mesto. — Pri prihodnjih volitvah bukareškega občinskega sveta se bodo prvič, odkar je padel Bratiano, merile vse stranke izvan vladne. Tri stranke so postavile svoje kandidate: združena opozicija, Bratianova stranka in liberalni independentje. — Nad 800 kmetov iz okolice Galaca je prišlo večeraj v mesto ter zahtevalo od oblastnj zemljišča. Mestno prebivalstvo je bilo v velikem strahu. Močnemu vojaškemu oddelku in prigovarjanju uradnikov se je konečno vendar posrečilo pregovoriti izgrednike, da so mirno zapustili mesto.

Občinski svet mesta Bakuja je dobil od vlade poročilo, da bo **ruski** car meseca septembra obiskal kaspiske provincije. — Ruskega veleposlanika pri Vatikanu, barona Uexküllu, zadel je na potovanji iz Petrograda v Rim mrtvoud. Ker je mož star že 75 let, malo je upanja, da bi okreval. Vsled izpraznjenega veleposlaniškega mesta v Rimu vršile se bodo večje premembe med ruskimi veleposlaništvii. Zatrjuje se, da bo dobil dosedanji zastopnik v Teheranu, knez Dolgoruki, službo v Evropi.

Nemškemu cesarju se je zopet obrnilo na slabše. Zadnje dni jako težavno požira. Vendar pa so telesne moči še tolike, da se visoki bolnik še vedno vozi na sprehod. — „Kreutztg.“, glasilo bivšega ministra Puttkamera, piše o zadnji ministerski krizi: Izid te krize je celó državno ministerstvo osupnil. Pričakuje se za bodoče volitve v pruski deželni zbor Najvišji ukaz, ki bo proglasil popolno volilno prostost in prepovedal vsako vplivanje državnih oblastnj. — Pomen Puttkamerovega odstopa razvidi se iz dotičnega članka „Germanie“, ki pravi mej drugim: Puttkamer je propal! S tem se je odvalil velik kamen večini našega naroda, ki zopet sme prosto dihati. Cesar hoče to imeti, ker zaupa svojim podložnikom, ter je obsodil nauke absolutizma, ki je vodil državljane kakor divje bibe z železnimi obroči v nosnicah. Sedaj še-le je dobilo veljavno geslo: „Zaupanje za zaupanje“. Nič več ne bo takoj „sovražnik države“ oni, ki se bo iz trdnega prepričanja ustavljal posameznim vladnim nameram. Volitve naj bodo proste, to je volja vladarjeva; narod pa bode pokazal, da se cesar ni goljufal v svojem zaupanju do podložnikov.

Francoske republike predsednik Carnot vdeležil se je svečanosti v proslavo stoletnice, odkar je bila v Dauphiné-ji vstaja. Pri tej priložnosti je pozdravil prednike v Dauphiné-ji, rekoč, da so ti možje pripravili pot načelom sedanjega francoskega narodnega prava. Iz učenja te zgodovine proroditi se morajo pomirjenje, sprava, sloga in vdanost, da se ohranijo pridobitve leta 1789., ki so skupno polje vseh Francozov. — Ko bi Francija le imela može na krmilu, da bi varovali in spoštovali v resnici narodne pravice!

Predvečerašnjim pričela se je slavnost **italijanskega** vseučilišča v Bologni, kamor so se odpeljali kralj, kraljica in prestolonaslednik. Da se taka slavnost ne more vršiti v Italiji brez izjav zoper papeža, razumeva se samo ob sebi. Ko so italijanski visokoločci defilovali pred nemškimi „burši“, začeli so slednji kričati: „Živel nedotakljivi Rim!“ To je bila voda na italijanska kolesa. Navdušenost je priklopela do vrhunca, izpregli so konje pri vozovih, v kojih so sedeli nemški dijaki, ter so sami vlekli po mestu vozove.

Irski državni postajnik, polkovnik King Harman, je umrl dné 10. t. m.

Novo **egiptsko** ministerstvo je nastopno sestavljeno: Riaz paša, predsedstvo, notranje zadeve in finance; Fazzi, pravosodje; Mustafa Fehmi paša, zunanje zadeve; Omar Hufti, vojna; Zeki bej, javna dela in Ali Mubarek, pouk.

Izvirni dopisi.

Iz Litije, 10. junija. (Izv. dopis.) Že dolgo ni bilo toli živahnega gibanja in življenja v naši Litiji, kakor danes. Že v soboto oblekel si je naš mali trg prazno obleko. Ni bilo hiše, na kateri ni vihrala slovenska trobojnica in poleg nje cesarska zastava. Že iz daleč mogel si videti, kako so plapolale zastave visoko nad strehami. Vsakdo si je srčno želel trenutka, da pridejo Ljubljančani iz stolnega našega mesta in da jih pozdravimo in sprejmemo po bratovski. In res ta trenutek prišel je skoro. V nedeljo na vse zgodaj oživila se je Litija prej, nego navadno, in vsak je težko pričakoval zore, kajti nebo je bilo oblačno in tihi dežek, ki ga sicer silno potrebujemo za poljske pridelke, jel je poredkoma kapati ter nas opominjati, da bržkone radi deževnega vremena ne bode nobenega Ljubljančana k nam. Toda razvedrilo se je nebo, solnčni žarki predrli so tenke oblake, in zdaj pač ni bilo dvojbe več. Nekoliko pred sedmo uro prisopiha na naš kolodvor mešan vlak ter nam pripelje ljube goste. „Sokol“ in čitalnica ljubljanska prideta čez most z zastavama. Tukaj, na desnem bregu Save, pričakoval je goste naš župan g. Mešek ter jih srčno pozdravil. V imenu gospie litijskih pozdravili sta dve dami, mala hči Koblarjeva, ki je želela, da bi ljubim gostom ne bil dolg čas v Litiji, in je izročila „Sokolu“ krasen venec; druga gđ. Koblarjeva pa je pozdravila pevski zbor čitalnice in mu takisto izročila krasen venec. Na tem prijaznem sprejemu zahvalila sta se starosta „Sokola“ in predsednik ljubljanske čitalnice. Moški pevski zbor pod vodstvom g. učitelja Cepudra zapel je pesem, in moramo reči, da je pel izborno in na občno zadovoljnost. Načelnik gasilnega društva iz bližnjega Šmartna pa je še poprej pozdravil v krepkih besedah „Sokola“ in vse goste. Nato je gosp. Luka Svetec povabil v imenu gospe Koblarjeve vse goste, naj ne idejo mimo njene hiše ter naj jo počasté s svojim obiskom.

V tem času pa je ravnokar začel dež rostiti suho zemljo, in zato mislimo, da je gostoljubna in narodna hiša ljubim gostom zelo ustregla, da jim je dala prostorno in prijetno zavetje. Pod prijazno streho gospe Koblarjeve bil je zajutrek, smemo reči, da tak zajutrek, da dela vso čast rodoljubki. Čas je hitro potekal in kamniška godba, katero si je najel „Sokol“, igrala je vmes lepe narodne pesmi.

Ob devetih bila je sv. maša in pridiga. Maševal in pridigal je č. g. Zupančič. Pridigal je v lepi slovenščini, tako da ga je vse izbrano in kmečko občinstvo zelo pazljivo poslušalo. Pri sv. maši so peli ves čas ljubljanski pevci pod vodstvom gosp. Grbića. Samo po sebi se umeje, da so se službe božje vdeležili vsi gostje. „Sokol“ in gasilno društvo iz Šmartna postavila sta se sredi cerkve.

Po službi božji krenili smo k stanovanju našega zastopnika v deželnem zboru, gospoda Luke Svetca, pred čegar stanovanjem so zapeli ljubljanski pevci dve pesmi, a kamniška godba odigrala dva slovanska komada. Potem pa sta dve gospici delile krasne šopke. Od tod pa smo šli k stanovanju gospe Koblarjeve in so pevci tudi pred njenim stanovanjem zapeli dve pesmi, a godba je igrala dva komada.

Ker je bilo še dosti časa, šli smo si ogledat fužine za svinec in živo srebro. Vodil in razkladal nam je vse g. Anton Jeločnik. Tu smo videli priprave za rudo, videli stroje, s katerimi se drobi ruda, videli peč, v katerih se topi ruda in kako se izdeluje čisti svinec, da je takšen, kakoršen prihaja v trgovino. Ogledali smo si tudi muzej, v katerem so rudnine, ki jih izkopavajo v litijskem rudokopu. Res krasne rudnine so to, in vredno je, da si jih ogleda vsakdo, kdor pride v Litijo. V rudokopu samem nismo bili, pa to tudi ni bilo potreba, ker smo tu v muzeji videli ves načrt, kako so že prevrtali gore od Litije pa do Šmartnega.

(Dalje prih.)

Iz Prage, 6. junija. (Izv. dop.) [Instalacija nadvojvodinje Margarete Sofije za opatinjo kr. terezijanskemu zavodu plemenitnic na Hradčanih. — Samostansko zatišje na pražkem gradu. — Opatinje c. kr. terezijanskega zavoda.] (Dalje.) Ustanovno pismo c. kr. zavoda plemenitnic datovano je iz leta 1755 in spisano od cesarice Marije Terezije. Ustanovlja trideset mest za plemenitnice, in sicer za neomožene, koje se mogó skazati s šestnajstimi plemenitaškimi predniki in so na dobrem glasu. V zavodu so z vsem preskrbljene, a dolžnost ujobova je o cerkvenih urah moliti, hoditi vsak dan k sv. maši in moliti za plemenito ustanovnico. Seveda morejo za taka mesta prositi tudi neimovite plemenitnice. Pravo do imenovanja kake kapitularké ima Nj. Veličanstvo cesar in kralj češki sam.

Na čelu celemu zavodu je opatinja, koja pa mora biti iz cesarjeve rodovine. Za njo je dekanica, koja ima naziv ekscelenca, poddekanica in dve asistentki.

Zdaj je opatinja temu zavodu nadvojvodinja Margareta Sofija, dekanica je ekscelenca grofica Ema Welsersheimbova, poddekanica kneginja Ern. Auerspergova; prva asistentinja je grofica Zdanka Žerotinova, druga asistentinja je baronica Klem. Herbertova. Vseh kapitulark je 30, vsaka ima pravo nazivljati se gospé in uživa čast kot soproge c. kr. komornikov. Vsako kapitularko preoblečejo slavnostnim činom ali jo instalujejo.

Znaki zavodovi so emajlovi red, viseč na belem traku čez rameni, na jedni strani je podoba Matere božje, na drugi pa poprse cesarice Marije Terezije in letnica ustanovljenja. V redovni obleki se kapitularké pokažejo samo ob največjih praznikih. Na sv. Rešnjega Telesa dan sem jih videl v sprevedu na Hradčanih v solonski obleki in z redom.

K zavodu spadajo štiri veleposestva, koja je podelila ustavu ustanovnica. To so: Ledeč, Bohdaneč, Karlov Tyn in Milin. Prej so spadala k ustavu še veleposestva Cerhenice, Chocenice in Troja pri Pragi, kjer se nahaja deželna sadjerejnica.

Prva slavnostna instalacija kapitulark bila je dné 8. decembra l. 1755, koji dan je redovnicam največji praznik. V tem ustavi je še domača kapelica sv. Trojice. V arhivu shranjene so različne stare listine, ki se tičejo pravic in ustanovitve tega zavoda.

Od dóbe, ko je cesarica in kraljica Marija Terezija l. 1755 založila zavod hradčanski, ima zdaj ta zavod plemenitnic osmo opatinjo, namreč nadvojvodino Marjeto.

(Dalje prih.)

Iz Farribaulta v Ameriki, 20. maja. Dolgo ste morali čakati, gosp. vrednik, mojega sporočila, pa nikaner ne zamerite, saj veste, da je daleč iz Amerike v „belo Ljubljano“ in da potrebuje pismo 17 dni, da ga v roko dobite. Obljubim Vam pa, da se hočem poboljšati in biti mož-beseda.

V New-Yorku sem ostal celih 8 dni, da sem si odpočil od trudapolnega popotovanja. Prav dobro se mi je godilo pri sinu tirolskih gorá, čast. gosp. Stecherju, kateremu sem moral veliko pripovedovati o ljubi, nepozabni domovini in njegovih dragih stariših in sorodnikih, katere sem po zimi ob slabem vremenu na bavarski meji obiskal. Rojaki! Prav ima rimski pesnik, ki piše: „Ne vem, s kako sladkostjo domača tla vse k sebi vabijo in ne pusté, da je pozabi.“

Iz New-Yorka sem se podal v Shakopec k č. g. Jeramu, našemu rojaku; pri njem sem ostal 6 dni ter mu pripovedoval o domovini, o procvetu „bele Ljubljane“, o prijateljih in znancih; od tod sem šel naravnost v Št. Pavel, katero mesto je bilo mej mojim potovanjem povzdigneno v metropolo; takoj sem se predstavil mil. g. nadškofu Irlandu, ki so me poslali v Mesto Farribault, nekaj postaj proti jugu od Št. Pavla, kot rektorja cerkve sv. Lovrenca. Mesto prav hitro raste, obrtnija in kupčija sta v najlepšem cvetu. Tukaj je tudi episkopalno semenišče, razne druge šole, zavod za bolne na duhu, slepe in gluhoneme. Več o mestu morem Vam še le sporočiti, ko bom nekoliko časa tukaj, ker zdaj le opazujem. Č. g. Solnce je prevzel svojo poprejšnjo duhovniško Avatowno in je moj sosed. Na zdar!

John Pavlin.

Dnevne novice.

(V čast svetih slovanskih blagovestnikov Cířila in Metoda) bode se po inicijativi „Sokolovej“

s sodelovanjem perskega zbora ljubljanske čitalnice v nedeljo dné 8. julija t. l. ob šestih zjutraj čitala sv. maša na Rožniku.

(Družba sv. Cirila in Metoda.) Premarljivi tajnik slovenskega kluba na Dunaji, g. Josip Ciperle, je zopet poslal lepo svoto 19 gld., katero so zložili za našo šolsko družbo častiti člani slavnega kluba. Slava vrlim rodoljubom; Bog jim nakloni posnemalcev in v domovini!

(Poročil) se je včeraj g. Ivan Knez ml., veletržec in posestnik v Ljubljani, z gospodičino Pavlo Martinakovo iz Ljubljane.

(„Laib. Wochenblatt“). Glasilo nemške ustavovne stranke na Kranjskem, topi se veselja nad govorom kriškega g. barona Apfaltrerna o kranjskem in slovenskem jeziku v dunajski gospodski zbornici. Ne čudimo se temu lističu, da toliko hvalo poje svojemu pristažu; a prevelika je njegova predrznost, s katero obsoja slovenski jezik pred svojimi čitatelji. V zadnji svoji številki namreč imenuje slovensščino „srbsko-hrvaško-slovensko jezikovno zmešnjavo, v kateri se tudi dobri poznavalci ljudske govorice več ne spoznajo, da se bode prej ali pozneje pokazala nerabljivost tega narečja kot sodniškega jezika in da bode izginila pod železnimi koraki zgodovine“. Ne bojte se! Slovenski pisarni jezik ima trdno pedlaga v čilem narodu slovenskem in razvija se lepo od leta do leta, da je sposoben za vsako vednostno predavanje. Ali znati ga je treba, in kdor ga hoče znati, mora se ga učiti drugače, kakor so se ga učili in se ga še učé naši nemški razvajenčki, ki obiskujejo nemško-slovenske oddelke naših srednjih šol. Kedar pa med nami hočejo dobiti javno službo, trdijo, da so večši slovensčini, če za silo lomijo slabo nemško-slovensko narečje, kakeršno govoré najnižje vrste ljudje.

(Imenovanje.) Davkarski pristav g. Franc Zajec je imenovan davkarskim nadzornikom.

(Obrtno pomočno društvo), registrovana zadruga z omejenim poroštvom v Ljubljani, razposlalo je računski sklep za leto 1887, iz kojega posnamemo nastopno: Društvo je imelo dné 1. januarja 1887. leta 261 članov; tekom leta vstopilo je 26 članov, izstopilo jih je 8, tedaj je imelo koncem 1887. leta 279 družtvenikov. — Skupni opravični promet je iznašal 483.044 gold. 50 kr. V tem letu je društvo dovolilo posojil za 202.792 gold. ter dobilo vrnenih za 213.023 gold. Za dobrodelne namene je dalo 118 gld. 63 kr. Čistega dobička je imelo 500 gld. 50 kr. Rezervni zaklad iznaša 17.454 gold. 27 kr. Z dnem 31. decembra 1887 imelo je društvo tirjati na posojilih 120.035 gold. 15 kr., dolževalo pa je vložnikom 99.152 gld. 32 kr.

(Računski sklep za upravno leto 1887 „I. občnega uradniškega društva avstro-ogerske države na Dunaji.“) Iz poročila o delovanji „I. občnega uradniškega društva avstro-ogerske države“ za upravno leto 1887 povzamemo, da mu je v minolem letu pristopilo 3673 oseb in se je sklenilo 5490 zavarovalnih pogodb za svoto 5.964.715 gld. in 90.299 gld. letne rente. Koncem leta 1887 je bilo 52.885 veljavnih zavarovalnih pogodb za 52.237.548 gld. in 296.812 gld. letne rente. Rezerva premij pomnožila se je v tem letu za 796.079 gld. in je znašala koncem 1887. leta 8.209.000 gld. Razven tega zaklada ima društvo za posebne slučaje še 747.364 gld. kapitala na razpolaganje. Računski sklep kaže v tem letu prebitka 19.350 gld. 60 kr., vdeležencem izplačalo je vsled poteklih pogodb od 1. januarja do 31. dec. 1887 nad 800.000 gld. zavarovalnine.

(Občni zbor prostovoljne požarne brambe ljubljanske.) [Konec.] Potem stori obljubo stotnik gosp. Doberlet v roko gosp. župana in vsi drugi prostovoljni požarni brambovci v roko g. stotnika. Gosp. Bitenc nasvetuje, naj se voli zopet gospod Doberlet z vsklikom stotnikom, kar zborovalci z „živio“- in „slava“-klici potrdijo. Stotnik Doberlet zahvali se na novem zaupanji in prosi g. župana, naj bi bil društvu tudi nadalje tako naklonjen kakor doslej; nove odbornike pa prosi, da bi ga isto tako kakor vsi družtveniki krepko podpirali. Gosp. župan Grasselli čestita g. Doberletu na novi enoglasni izvolitvi, katera ga je pozvala zopet na to imenitno, važno in odgovorno mesto. G. župan čestita vsem udom na tej srečni volitvi, ki je porok, da bo društvo tudi nadalje izvrstno izvrševalo svoj človekoljubni namen, ter zagotavlja, da bo mestni zastop podpiral požarno brambo pri njenem ljudoljubnem namenu. (Občna pohvala.) V odbor so bili voljeni gg.: Albin Ahčin, Franc Schantel in

Henrik Galle; namestniki: Jos. Gerber, Karol Bitenc in Anton Kavčič; za zapisnikarja Avgust Dreise, kot zaupni možje: Karol Hinterlechner, Janez Jordan in Karol Coriari; za pregledovalce računov: Karol Ahčin, Oroslav Dolence in Karol Kalmus. Konečno izreka zbor še enoglasno na predlog g. Bitenca zahvalo g. Belarju, kateri vsako leto pri sv. Florijanu oskrbi pri sv. maši orgljanje in petje brezplačno.

(Izpred porotnega sodišča.) Drugo letošnje zasedanje porotnih obravnjav pričelo se je včeraj pod predsedstvom načelnika deželnemu sodišču, gosp. Hočevarja. Prvi zatoženec bil je A. Cedilnik, zatožen hudodelstva požiganja. Kakor smo že svoje dni poročali, pogorelo je svoje na velikonočni ponedeljek proti večeru gospodarsko poslopje na Šmarni Gori, katero je v oskrbi č. g. Štruklja, duhovnega oskrbnika cerkve na Šmarni Gori. Obseg zatožbe je ob kratkem nastopni: Andrej Cedilnik služil je dlje časa kot hlapec na Šmarni Gori in je mej drugim tudi pomagal pri cerkvenih opravilih. Ker pa je v poslednjem času svoj posel zanemarjal, naročil je gosp. duhovnik cerkvenemu ključarju g. Zoru, naj mu naznani, da nima na Šmarni Gori ničesa več opraviti. To je cerkveni ključar tudi storil velikonočni ponedeljek; koj potem pa je navstal požar. Ljudje so takoj sumničili zatoženca. Po orožniku ugrabjen tajil je začetkom ter zvrčal krivdo na dve drugi osebi, pozneje pa je obstal orožniku in županu J. Kovaču hudodelstvo. Na vprašanje, kaj je bilo povod temu dejanju, rekel je, da je to storil iz jeze, ker mu je bila služba odpovedana. Pri obravnavi zatoženec taji hudobni namen, opravičuje svoje prejšnje izjave orožniku in županu nasproti s tem, da je le iz strahu pred orožnikom tako govoril, ter pravi, da je požar navstal le iz neprevidnosti, ker je smodko prižgal in še gorečo žeplenko proč vrgel. Ker je bilo porotnikom od sodišča stavljeno le eno glavno vprašanje, predlagal je zagovornik dr. Ivan Tavčar, naj bi se stavilo dodatno vprašanje, ni li zatoženec iz neprevidnosti to storil; ta predlog pa je bil odklonjen. Po konečnem utemeljenji zatožbe odidejo porotniki k posvetovanju ter sklenejo z desetimi glasovi proti dvema, da je zatoženec kriv hudodelstva. Sodišče obsodilo je zatoženca po §§ 166 in 167 kazenskega zakonika na petletno težko ječo, poostreno s postom vsak mesec, ter na povračilo škode. — Drugi zatoženec je bil devetnajstletni Janez Marn iz Suhadola v kamniškem okraji zaradi hudodelstva ropa. Dné 19. marca soznal se je v neki krčmi s posestnikom Andrejem Zupanom, pri katerem je opazil denar. Ponudil se mu je, da ga bode spremil domov, ker mora itak iti isto pot. Na poti proti Hrastju zaostal je zatoženec nekoliko za Zupanom, prijel ga za vrat, vrgel v jarek poleg ceste, vzal mu siloma denarja okolu 7 gld. 70 kr. ter ubežal nazaj proti Kamniku, kjer si je kupil uro. Ker je zatoženec sam vse priznal, spoznali so ga porotniki enoglasno krivim, ter ga je sodišče obsodilo po §§ 190 in 194 kazenskega zakonika na najnižjo kazen pet let ozirajoč se na njegovo starost in druge olajševalne okolnosti, poostreno s mesečnim postom, in na odškodnino.

(Vabilo) k izletu, ki ga priredita dné 24. t. m. narodna čitalnica in pevsko društvo „Lira“ v Kamniku v divno-romantično bistriško dolino. Odhod ob 6. uri zjutraj. K obilni udeležbi vabita odbor.

(Iz Trzina) se nam piše dné 11. junija: Huda bolezen, osepnice, ki že nad pol leta obira mengeško faro, pomika se po vrsti od vasi do vasi in nadleguje zdaj tudi Trzin in Depalo vas. Združena je pa pri mnogih bolnikih z osepnicami druga še bolj nevarna bolezen, namreč legar. Trzinci, ki so sicer kakor znano srčni, začeli so plaho gledati. Mnogo jih leži bolnih in večjidel obolé bližnji sorodniki umrlega. Danes zvoni pri naši podružnici že pätemu mrliču. Vseh pet je umrlo odraslih v kratkem času za to kužno boleznijo. Pobrala jih je v kratkih dneh. Bili so v najlepših letih, v cvetu življenja in iz premožnih hiš. Kaj boče, ako se ta strašna bolezen še razširi? Bog nam kaj skoro prelóži!

(Strela.) Iz Postojne se poroča, da je 8. t. m. popoldne blizu Čepna na pašniku „v Lipicah“ udarila strela v čredo ovac posestnika Kranjca, 26 ovac ubila in omamila petdesetletnega pastirja.

(V Račno) se je te dni odpeljal poročevalec o vodnih zadevah v poljedelskem ministerstvu, g. inženér Markus, da si ogleda tamošnje priprave za odpeljavo vode.

Književnost.

„Angelček, otrokom učitelj in prijatelj“. Izdal Anton Kržič v Ljubljani. — Slovenska mladina ima v rokah vže štiri zveske te lične in zanimljive knjige našega nevtrudnega pisatelja, in toliko je povpraševanje po „Angelčku“, da je prvi zvezček ravnokar izšel vže v drugem natisu. Da naši čitatelji izvedó, kako v Kržičevem „Angelčku“ sodijo gospodje zunaj naše dežele, naj povemo, kako dr. Jožef Pajek v Mariboru ocenjuje imenovane knjižice. V cerkveni priligi „Slov. Gospodarja“ piše namreč: Zlate knjižice so to, pa jako dober kup. Izšli so dosedaj trije zvezki, katerih vsaki obsega 48 strani prekristnega in čez vse veselega berila, ki je v prvi vrsti šolski mladini namenjeno. Vsak zvezek v ličnih, pobarvanih platnicah in z mnogimi podobami ozalšan, velja samo 12 kr. Kaj se pa v „Angelčku“ bere? Smem reči, da so sami lepi nauki, v tistej obliki, v kateri jih je podajal naš Zveličar sam — namreč v obliki zgodob in prilik. Otroci, kakor sploh vsi še neizobraženi ljudje, imajo več srca, kakor uma. Torej se pri njih pot do razuma najlože skozi srce najde. Tako je učil slavni nemški kanonik Krištof Šmid, katerega spisi so najlepši vzgled vsem, ki mladino učijo ali za njo pišejo. Ravno to pot so hodili tudi nepozabljivi naš knezoškof Slomšek. Njihova prelepa knjiga „Blaže in Nežica“ je na prvi pogled samo zgodba, pripoved, v katero so pa vsi mladini najpotrebni nauki tako srečno vpleteni, da si jih bralec prisvoji, pa še ne ve ne, kedaj in kako. „Zali Bog, da se je v naših narodnih šolah, kakor tudi na viših učiliščih doslej tudi v veronauku vse preveč le na razvijanje uma merilo, premalo pa na blaženje srca. Seme božje besede vsajeno v rahlo zemljo mladine ostalo je brez oživljajoče toplote mrtvo, ni prineslo dobrega sadú, ter je bilo od zelišča zadušeno, ki tudi v hladni zemlji dobro raste. Naše šole so navadno same ledenice, tožil je rajni knezoškof Roman, in pravo je zadel. Kaj mi pomaga najsvetlejša soba, če mi je pa zmrzniti v njej, in delati ne morem! Čemu so cerkvi in državi še tako umni udje z največimi znanostmi, če pa za pravico in čednost gorkega srca nimajo!“ Slomšek, Zbrani spisi. IV. str. 11.

Teža preimenitnega nauka g. Kržič ni pozabil. Kakor ljubo solnce zemljo oživlja, tako on kot učitelj v svojem spisu „Šola rajske nedolžnosti“, ki se nadaljuje skoz vse zvezke, svoje učence razveseljuje in za krščansko resnico in pošteno življenje navdušuje. Če je pa učitelj mrtev ko les, mrzel ko led — učenci pa živi ko ogenj, se slabo strinjajo, srca učencev se učitelju tako dolgo umikajo, da šola zmrzne, nauka cvet pomerje in dobrega sadú ne dá.

Lepše in bolj podučljive povesti še menda svoje žive dni bral nisem, kakor je ona pod naslovom: „Kateri je najprirednejši?“ v I. zvezku na str. 7. do 15., ali pa „Povest o novem krajcarju“ v III. zvezku. Če bo „Gospodarju“ toliko prostora ostalo, bomo prihodnjič eno ali drugo objavili — zakaj vse popisovanje je medlo in lepoto je treba videti, povest pa čuti ali brati — sicer so vse besede zastoj. Za kratek čas skrbijo pripovedke o „Križih in težavah otročjih let“. Ko sem te povesti čital, sem se z veseljem spominjal Slomšek-ovega nauka: „O setvi mora solnce sijati, da se da lepše orati in njivo čedno obdelati; bodi učitelj tudi pri nauku vesel in dobre volje, kar je prav! Naj pove tudi kaj za smeh, toda brez greha!“ Kaj še naj rečem o lepih izgledih iz življenja svetnikov, o nežnih pesnih, ki podane nauke tako ljubko priporočajo, in o zastavicah?! Svoje duhovske tovariše še posebej opomnim na „Duh. Pastirja“, ki ga izdaje isti g. Kržič. Če bi ga Slovenci dosti ne podpirali — bi se nam pač lahko očitalo, da imamo oči, pa ne vidimo, da imamo ušesa, pa ne čujemo. „Angeljčka“ bi si naj naročila vsaka naredna šola, vsaj v petih izvodih — in če je le mogoče, naj bi ga ne pogrešala nobena kmečka hiša, kjer je kaj otrok. Pa tudi odrasli se bodo z veseljem in z milo obožnostjo spominjali svojih lepih mladih dni — in bodo postali zopet otročji, preprosti in ljubeznjivi, kakoršnje nas ljubi Jezus imeti želi, ko uči: „Resnično vam povem, ako se ne vrnete in ne postanete kakoršnji so otroci, ne pojdete v nebeško kraljestvo!“ Mat. 18, 3.

Naročila sprejemlje „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani, stolni trg, št. 6 in g. Ant. Kržič, na Kongresnem trgu, št. 16 v Ljubljani.

Telegrami.

Dunaj, 11. junija.*) Gospodska zbornica je danes brez debate sprejela železniške predloge dnevnega reda. Poročevalec grof Zedtwitz je potem poročal o davku od žganih pijač; grof Kuefstein pričakuje, da bo predloga odstranila primanjkljaj. Sedanji finančni minister je dosegel že izvrstne vspehe ter more s ponosom zreti na računski sklep leta 1886. Govornik priporoča državno samoprodajo petroleja, da se doseže ravnotežje, ob enem pa naj se določi minimalna mezda za delavce. Finančni minister Dunajewsky je naglašal, da so predlogo v prvi vrsti proizvodile vedno večje zahteve vojne uprave ter ministerstev notranjih zadev in pouka. Visokost neposrednih davkov je posledica občinskih in deželnih doklad. Govori se o davku od nagizde, toda država mora računati z dohodkom iz zavživanja množine. Vžitinski davek z dvakratnim davčnim povračilom v zvezi s kontingentovanjem popolnoma zadostuje potrebam industrije, kmetijstva in državnega zaklada. Predloga se je v drugem čitanju potrdila. Levica je glasovala zoper odškodovanje Galicije in Bukovine. Pri tretjem branji se je izjavil Gögl v imenu somišljenikov, da hočejo glasovati iz požrtvovalnega in čistega domoljubja za predlogo, ki je bila potem enoglasno potrjena. Postava gledé kontingentovanja, kakor tudi predloge o odpravi porotnikov v Kotoru, o pristojbinski oprostitvi gališkega posojila in kranjskega zemljiščno-odveznega dolga so se sprejele. Grof Taaffe je potem vsled naloga Nj. Veličanstva naznanil, da je državni zbor preložen.

Banjaluka, 12. junija. Prestolonaslednik Rudolf je zjutraj pregledal posadko banjaluško ter je ob 8. uri odpotoval v Gradiško.

Sofija, 12. junija. (Reuterjevo izvestje.) Z zastopstvom ruskih interesov pooblaščen nemški konzul je zahteval zadoščenja za razžaljenje carjeve slike v neki gostilni v Ruščuku. Preiskava je pokazala, da carjeva slika nikakor ni poškodovana ter da se je edino le nadomestila s sliko bolgarskega junaka. Ministerstvo je ukazalo, da se morajo kaznovati krivi carinski uradniki v Ruščuku. Dogodek se smatra dognanim.

Potsdam, 12. junija. Izvestje: Cesarju so se težave pri požiranju poveksale, tako, da je zavživanje postalo težavno. Vsled tega čuti se cesar slabotnejšega nego doslej.

*) Za večerajšnji list prepozno došlo.

Umrli so:

8. junija. Avgust Čičer, ševljar, 21 let, Ulice na Grad št. 11, jetika. — Marko Kosmač, nadgozdar v pokoji, sv. Petra cesta št. 12, vodenica.

9. junija. Rajmund Hočvar, umirovljeni okrajni glavar, 65 let, Pred škofijo št. 22, otrpenje srea. — Marija Pardubski, pomožnega uradnika hči, 4½ mes., Hrenove ulice št. 12, driska.

V bolnišnici:

8. junija. Meta Brodnik, gostija, 90 let, Pneumonia. — Avgust Mačer, delavčev sin, 15 let, Ileus.

9. junija. Jurij Bukovec, pastir, 17 let, jetika.

10. junija. Franc Jelenc, krojač, 37 let, jetika.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
7. u. zjut.	737.6	15.6	sl. jvzh.	oblačno	6-20 dež	
11. 2. u. pop.	737.2	24.0	sl. vzh.	del. jasno		
9. u. zveč.	737.6	18.2	"	oblačno		

Zjutraj in zvečer oblačno, čez dan deloma jasno. Srednja temperatura 19.5 C., za 2.0° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

12. junija.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	79 gl. 30 kr.
Sreberna " 5% " 100 " 16%	80 " 95 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 " 90 "
Papirna renta, davka prosta	94 " 20 "
Akcije avstr.-ogerske banke	864 " — "
Kreditne akcije	284 " 50 "
London	126 " 45 "
Srebro	— " — "
Francoski napoleond.	10 " 02 "
Cesarski cekini	5 " 95 "
Nemške marke	62 " — "

Izdajatelj: Jožef Jerič.

Zahvala.

Vsled mnogobrojnih dokazov srčnega sočutja ob britki izgubi svojega nepozabljivega soproga gospoda

Antona Plešnarja,

c. kr. poštarja, veleposestnika, gostilničarja itd.

se vsem vdežitelj-m pri pogrebu, zlasti prečastiti duhovščini, g. deželnemu poslancu Mateju Lavrenčiču, gg. c. kr. poštajema Leskovicu iz Idrije in Korčetu iz Hotedrašice, dalje vrlim gg. idrijskim pevcom za ginljive nagrobnice, drugim p. t. gospodom iz Idrije in vsem sorodnikom, najtopleje zahvaljujem.

V Črnem vrhu dne 8. junija 1888.

(2)

Katarina Plešnar.

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Franciškanako cerkvi v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo in na deželi kot znano reelno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupee so oljnaté barve v ploščevinastih pušicah (Blechbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfineje naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah.

☛ Cenike na zahtevanje. ☛

Najboljši in najpripravnejši način hranjevanja je gotovo

zavarovanje življenja.

Zavarovanje življenja koristno je vsakemu, neobhodno potrebno pa onim, ki imajo skrbeti za rodbine. Naše življenje odvisno je od tolikernih slučajnosti, da ne smemo nikdar puščati iz oči bodočnosti onih, ki so nam dragi in za katere skrbeti smo obvezani. Najboljši pripomoček za to je zavarovanje življenja, katero je urejeno tako, da daje priliko vsakemu udeleževati se njegovih dobrot.

Za nezaten denar more se zavarovati kapital, ki se izplača po smrti preostalej rodbini, ali dota, ki se izplača otroku, ke dar doživi, 18., 20. ali 24. leto. Poslednje zavarovanje važno je zato, ker se zavarovana dota izplača tudi tedaj, ko bi oni, ki jo je zavaroval, umrl takoj potem, ko je uplačal prvi obrok, in ker se vsa uplačana premija vrne, ko bi zavarovani otrok umrl pred dogovorjeno starostjo.

More se pa tudi zavarovati kapital, ki se izplača zavarovancu samemu o dogovorjenej starosti (n. pr. v 40., 50. ali 60. letu), ali pa njegovim dedičem, ko bi utegnil umreti prej.

Vse te načine zavarovanja upeljane ima **vzajemna zavarovalna banka „SLAVIJA“ v Pragi**, katere prednost je še to, da je pri njej vsak člen brez kacega posebnega priplačila deležen vsega čistega dobička, ki je leta 1887 iznašal 10%, v prejšnjih letih pa tudi že po 20%, 25% celo 48%.

Konec leta 1886. bilo je pri banki „SLAVIJA“ za življenje zavarovanih 40.497 osov za 22.835.193 goldinarjev. Vsa pojasnila daje brezplačno (21)

glavni zastop banke „SLAVIJE“ v Ljubljani, v lastnej hiši (Gosposke ulice 12.)

Ne zameniti z Radgonsko, to je Radkersburger.

Radenska kislá voda in kopališče.

Radenci na slov. Štajerskem ob vznožji Slovenskih goríc.

Kot zdravilna voda. Radenska kislá voda ima med vsemi evropskimi kislíci največ natrona in litija. Posebna njena lastnost je, da pomaga pri vseh boleznih, koje dobi človek vsled prevelike kisline v svoji vodi, kakor pri hudici, pri kamnu v želodcu, mehurji in ledicah, ter je neprecenljivo zdravilo pri zlati žili, pri boleznih v mehurji, pri zasliženjih, kadar se napravlja kislina v želodcu in črevesu, pri vredu, katarjih in živčnih boleznih.

Kot namizna voda. Vsled obilne oglene kisline in oglekokslega natrona, prijetnega okusa in močnega penjenja je radenska kislá voda najbolj priljubljena poživljajoča pijača. Pomešana s kislím vinom ali s sadnim sokom in sladkorjem je močno šumeča, žejo gaseča pijača, koje imenujejo mineralni šampanjec.

Obvarovalno zdravilo. Jako razširjena je in mnogo se rabi radenska kislá voda kot varstvo in zdravilo zoper davico, škrlatico, mrzlico in kolero.

Kopeli in stanovanja. Kopeli se prirejujejo iz železnate in kisle vode z raznovrstno gorkoto. Skušnja uči, da pomagajo posebno zoper: hudico, trganje po udih, ženske bolezni, pomanjkanje krvi, bledico, histerijo in neplodovitost. (Cena kopeli 35 kr., cena za eno sobo 30 kr. do 1 gold.)

Ogljeno-kisli litij kot zdravilo. Liter radenske kisle vode ima v sebi 0.06 gr. dvakratno ogljeno-kislega litija, to je množina, ki se težko prekorači pri enkratnem zavžitku. Kolike vrednosti je ta jako močan lužnik kot zdravilo, dokazujejo Garrodovi poskusi, ki so se vsestranski potrdili. Položil je koščke kosti in hrustancev od protinastih bolnikov v enako močne tekočine kalija, matrona in litija. Prvi dve niste skoraj nič vplivali, slednja pa tako odločno, da so bile protinastih snovi navzete kosti v kratkem proste vse nesnage. To ga je napotilo, da je začel poskušati z litijem pri protinastih bolnikih, kojih scavníške prevlake so postajale vedno manjše ter konečno popolnoma prenehale. Vspehi, koje so dosegli pri enacih razmerah tudi drugi zdravniki.

Cenike razpošilja zastoj in franko kopališče radenske slatine na Štajerskem.

(15) V zalógi imata kisló vodo Ferdinand Plautz in Mihael Kastner v Ljubljani.

Odgovorni vrednik: Ignacij Žitnik.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.